

Liite 18

Riitamaa-Nurmesnevan

tuuli- ja aurinkovoimahanke -

Metsästäjätapaaminen ja metsästysseurojen
jäsenten ryhmähaastattelu 2023

Päiväys	27.10.2023
Laatijat	Kati Kankainen ja Risto Haverinen
Tarkastaja	Sini Kantola
Projektinumero	YKK66436

Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen metsästäjätapaminen ja ryhmähaastattelu

27.10.2023

Sisällysluettelo

1	Yhteystiedot.....	3
2	Johdanto	4
3	Taustatiedot.....	6
3.1	Riistalajisto ja metsästys Riitamaa-Nurmesnevan tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmasta saaduissa lausunnoissa	6
3.2	Tuulivoimahankkeiden vaikutukset riistalajistoon ja metsästykseseen	6
4	Aineisto ja menetelmät	9
5	Tulokset	12
5.1	Tilaisuuden kulku	12
5.2	Hankealueen nykyinen käyttö metsästykseseen ja riistanhoitoon	12
5.3	Alueen nykyinen riistalajisto ja riistakannat	13
5.3.1	Hirvieläimet.....	13
5.3.2	Metsäkanalinnut.....	15
5.3.3	Muut riistalajit	15
5.4	Arviot tuulivoimahankkeen vaikutuksista riistalajistoon ja metsästykseseen.	15
6	Yhteenveto	19
7	Lähteet	20

Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoima-
hankkeen metsästäjätapaaaminen ja ryhmähaas-
tattelu

27.10.2023

1 Yhteystiedot

Tilaaja

Myrsky Energia Oy
Tiia Possakka
Elektroniikkatie 2
90590 Oulu

Toteuttaja ja raportin laatijat

Sitowise Oy

Tapaamisen käytännön järjestelyt ja yhteydenpito seuroihin:
Kristiina Kuusisto, ympäristösuunnittelija (AMK)
Ympäristövaikutukset ja vastuullisuus
Sitowise Oy, Turku

Ryhmähaastattelu ja teksti:

Kati Kankainen, FM (ympäristötiede)
Ympäristövaikutukset ja vastuullisuus
Sitowise Oy, Jyväskylä

Risto Haverinen, VTT (sociologia, ympäristöpolitiikka)
Ympäristövaikutukset ja vastuullisuus
Sitowise Oy, Espoo

Kartat:
Juho Kauppi, FM (maantiede)
Ympäristövaikutukset ja vastuullisuus
Sitowise Oy, Espoo

Laadunvarmistus:

Sini Kantola, FT (maantiede)
Ympäristövaikutukset ja vastuullisuus
Sitowise Oy, Rovaniemi

Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen metsästäjätapaaminen ja ryhmähaastattelu

27.10.2023

2 Johdanto

Myrsky Energia suunnittelee tuuli- ja aurinkovoimahanketta Riitamaa-Nurmesnevan alueelle, joka sijaitsee Kärsämäen kunnan ja Pyhäjärven kaupungin alueella, noin kahdeksan kilometrin etäisyydellä Kärsämäen keskustaajamasta lounaaseen ja noin 14 kilometriä Pyhäjärven keskustaajamasta luoteeseen (Kuva 1). Hanke muodostuu korkeintaan 53 tuulivoimalasta, joiden yksikköteho on enintään 10 MW. Lisäksi hankkeessa tarkastellaan myös aurinkovoiman sijoittamista hankealueelle. Aurinkovoima ei ollut mukana osana hanketta vielä YVA-ohjelmavaiheessa, vaan se on otettu mukaan tarkasteluun myöhemmin YVA-selostusvaiheessa.

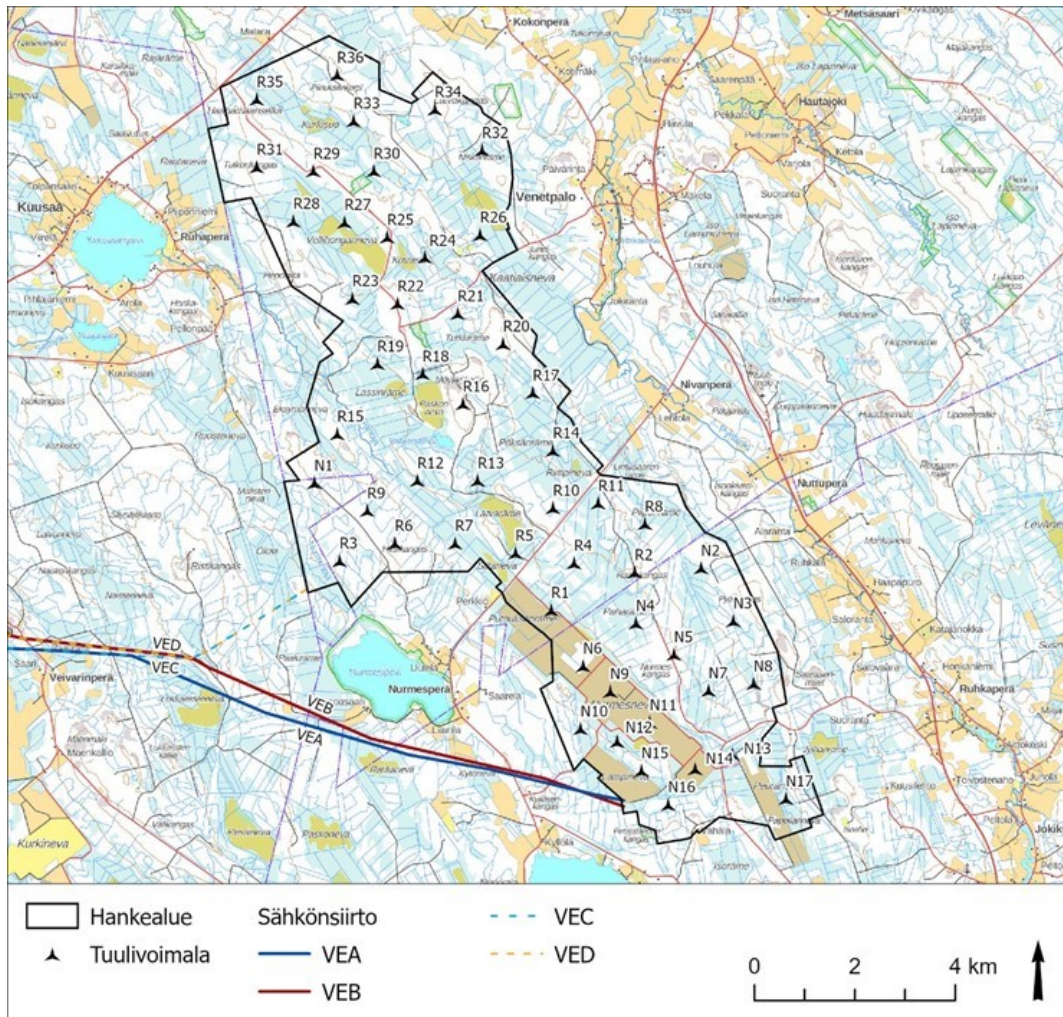
Sitowise toteutti Myrsky Energian toimeksiannosta ja Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) ympäristövaikutusten arviointiohjelman (YVA-ohjelma) annetun lausunnon ohjaamana 24.4.2023 Pyhäjärvellä metsästäjätapaamisen. Tapaamiseen kutsuttiin Riitamaa-Nurmesnevan hankkeen alueella toimivien metsästysseurojen jäseniä keskustelemaan hankkeen vaikutuksista alueen riistalajistoon ja metsästyseen. Tilaisuuden tavoitteena oli koota seurojen edustajilta paikallista kokemustietoa metsästyksestä, alueen riistalajeista ja -kannoista, riistan liikkumissuunnista sekä alueen käytöstä riistanhoidossa. Lisäksi haluttiin kuulla metsästäjien arvioita ja näkemyksiä hankkeen vaikutuksista riistalajeihin, niiden käyttäytymiseen ja metsästyskokemukseen. Tilaisuudessa keskityttiin pelkääseen tuulivoimaan, koska aurinkovoiman osalta suunnitelmat eivät olleet vielä tuolloin varmistuneet.

Tämä raportti on laadittu ryhmähaastattelun ja tilaisuudessa koottujen tietojen pohjalta. Tietoja kootaan hankkeen ympäristövaikutusten arviointia (YVA-selostus) varten.

Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoima-
hankkeen metsästäjätapaaminen ja ryhmähaas-
tattelu

27.10.2023

Kuva 1. Hankealueen ja ulkoisen sähkönsiirron voimajohdon reittivaihtoehtojen sijoittuminen YVA-ohjelmavaiheen suunnitelmien mukaisesti. Tapaamisessa osallistujien tarkasteltavana oli tämä kartta hankealueesta. YVA-selostusvaiheessa suunnitelmat ovat tarkentuneet sähkönsiirron reittien ja aurinkovoiman osalta.

Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen metsästäjätapaminen ja ryhmähaastattelu

27.10.2023

3 Taustatiedot

3.1 Riistalajisto ja metsästys Riitamaa-Nurmesnevan tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmasta saaduissa lausunnoissa

Riitamaa-Nurmesnevan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelma oli julkisesti nähtävillä 26.10.–25.11.2022. Metsästyksen ja riistalajeihin liittyviä teemoja ja näkökulmia tuotiin esille muun muassa Kokkolan Metsästysseura ry:n, Luonnonvarakeskuksen ja ELY-keskuksen lausunnoissa ja muutamissa yksityishenkilöiden jättämissä mielipiteissä.

Lausunnoissa tuotiin esiin paikallistietoja riistalajiston esiintymisestä alueella sekä nostettiin esiin tuulivoimaloiden mahdollisia kielteisiä vaikutuksia metsästyksen ja riistalajeihin. Myös tutkitun tiedon vähäisyys tuulivoimaloiden vaikutuksista riistalajistoihin nostettiin esiin lausunnoissa.

Yhteysviranomainen toteaa YVA-ohjelmasta antamassa lausunnossa, että tuulivoimahankkeet sijoittuvat aina siinä määrin syrjäisille seuduille, että metsästysharrastuksen merkitys alueilla korostuu. Elinympäristöjen muutoksella ja pirstoutumisella voi olla vaikutusta sekä eläinlajien esiintymiseen että metsästyksen. Yhteysviranomainen pitää tärkeänä riistaeläimiin ja alueen virkistyskäyttöön kohdistuvien vaikutusten arviointia. Yhteysviranomainen myös suosittelee metsästysseuroille kohdennettuja haastatteluita toteutettavaksi.

3.2 Tuulivoimahankkeiden vaikutukset riistalajistoon ja metsästyksen

Tuulivoimahankkeiden YVA-menettelyn yhtenä osana arvioidaan vaikutukset riistalajistoon ja metsästyksen. Riistalajeihin kohdistuu yleensä samankaltaisia vaikutuksia kuin muuhunkin eläimistöön. Vaikutukset johtuvat elinympäristön muutoksista kuten tuulivoimaloiden ja niihin liittyvän infrastruktuurin rakentamisen aikaisesta melusta ja muista häiriöistä, lisääntyvästä ihmisten liikkumisesta ja virkistyskäytöstä alueella, tuulivoimaloiden huoltoliikenteestä, tiestön este- ja käytävävaikutuksista ja/tai elinympäristöjen pirstoutumisesta.

Tuulivoimalat ja niitä varten rakennettava sähkönsiirto eivät estä metsästystä alueella. Rakennusaikana liikkumista työmaa-alueella sekä rakennus- ja huoltotiestöllä joudutaan kuitenkin turvallisuussyistä rajoittamaan. Hankealueen tiestön ja sen kunnossapidon paraneminen vaikuttaa alueen saavutettavuuteen ja näkymiin metsästäessä. Alueen luonne muuttuu erämaisesta tai

Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoima-
hankkeen metsästäjätapaaaminen ja ryhmähaas-
tattelu

27.10.2023

luonnontilaisesta alueesta rakennetun ympäristön vaikutuspiirissä olevaksi alueeksi, millä voi olla riistakantoihin kohdistuvien vaikutusten ohella vaikutuksia myös metsästyskokemukseen. Vaikutusten arviointia varten on tärkeä saada paikallista tietoa alueen riistakannoista ja selvittää metsästäjien näkemyksiä hankkeen mahdollisista vaikutuksista metsästykseseen.

Ruotsissa vuonna 2012 julkaistusta tutkimuskatsauksesta (Helldin ym. 2012) käy ilmi, että tuulivoimalat voivat vaikuttaa maanisäkkäisiin usealla eri tavalla. Keskeisin ja tunnetuin vaikutus aiheutuu voimala-alueille rakennettavasta tieverkostosta, mikä lisää virkistyskäyttöä, metsästystä ja muuta vapaa-ajan liikennettä alueelle. Lisääntyvä ihmisten läsnäolo alueella vaikuttaa esimerkiksi hirvieläinten ja petoeläinten käyttäytymiseen, ja se voi aiheuttaa kantojen vähenemistä ainakin tilapäisesti.

Helldinin ym. (2012) mukaan riistaeläimet voivat jossain määrin tottua tuulivoimaloista aiheutuviin häiriöihin, ainakin mikäli niillä ei ole muita vaihtoehtoisia alueita käytettävissään. Kyky tottua muuttuneisiin oloihin kuitenkin vaihtelee esimerkiksi lajista, vuodenajasta ja häiriön luonteesta riippuen. Eläinten reagoiminen häiriöihin voi riippua myös siitä, onko rakennettavalla tuulivoimala-alueella jo ennestään ihmisen toiminnasta aiheutuvia häiriöitä vai onko kyseessä harvaan asuttu alue. Lisäksi vaikutukset riippuvat rakennettavan voimala-alueen koosta.

Hirvien oleskelu tuotantoalueella ja sen lähiympäristössä tulee vähenemään tuulivoimahankkeen rakentamisen sekä ensimmäisten toimintavuosien aikana. Grandinin (1997) mukaan hirvieläimet kuitenkin tottuvat niille vaarattomiin häiriöihin melko nopeasti, kuten myös uusiin tiealueisiin tai ihmistoiminnan lisääntymiseen (Reimers & Colman 2006, Stankowich 2008). Elinympäristössä tapahtuvat muutokset lisäävät alueella hirvieläimille soveltuvia ruokailualueita ja uuden tiestön tarjoamat käytävävaikutukset helpottavat niiden liikkumista alueella.

Suurpedot ovat herkkiä rakentamisen aikaiselle häiriölle ja niiden arvioidaan välttävän kaava-aluetta rakennustöiden aikana (Berger 2007). Etenkin karhun ja suden tiedetään välttelevän ihmisen säännöllisesti käyttämiä alueita (George & Croocs 2006). Tuulivoimahanke voi vaikuttaa haitallisesti alueella mahdollisesti liikkuviin suurpetoihin metsien pirstoutumisen ja alueen erämaisuuden häviämisen seurauksena. Suurpedoilla on laajat reviirit ja niiden liikkumista ohjaa usein saaliseläinten esiintyminen. Tuulivoimahankkeen rakentamisen aikaiset häiriöt voivat vähentää suurriistaa ja samalla suurpetojen esiintymistä kaava-alueella.

Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoima-
hankkeen metsästäjätapaaaminen ja ryhmähaas-
tattelu

27.10.2023

Puolan vuoristoseuduilla tutkittiin (Łopucki, Klich & Gielarek 2017) tuulivoimaloiden vaikutuksia neljään eri lajiin: metsäkauris, jänis, kettu ja fasaani. Eläinten reaktiot tuulivoimaan olivat lajikohtaisia. Metsäkauris ja jänis välttelivät voimakkaimmin tuulivoima-aluetta ja turbiineja. Kettu reagoi neutraalimmin tuulivoimaloihin ja fasaani taas reagoi positiivisesti tuuliturbiinin läheisyyteen eli lintua tavattiin enemmän tuulivoima-alueella. Tätä selitettiin sillä, että 1) fasaani hakeutuu tuulivoima-alueelle, koska siellä tuulivoiman tähden on vähemmän petolintuja sekä 2) tuulivoimaloiden läheisyydessä muokatussa maassa on hiekkaa, jota fasaanit tykkäävät syödä. Tutkimuksen mukaan tuulivoima vaikuttaa maaeläimiin sekä tuulivoima-alueella että vähintään 700 metrin puskurivyöhykkeellä tuulivoima-alueen ympärillä.

Coppes ym. (2020) tutkivat tuulivoimaloiden vaikutuksia metsäkanalintuihin. Tutkimuksesta ei saatu selkeitä näyttöjä vaikutuksista ja tutkijat suosittelevatkin seuraamaan asiaa ennen ja jälkeen rakentamisen usean vuoden ajalta. Tutkimuksessa suositellaan noudattamaan varautumisperiaatetta pitämällä metsäkanalintujen elinympäristöt vapaina tuulivoimalta erityisesti siellä, missä populaatiot ovat pieniä tai paikallisesti uhanalaisia.

Tutkimusta Suomessa tuulivoiman vaikutuksista riistaeläimiin on vielä vähän, mutta sitä saataneen lähivuosina lisää. Luonnonvarakeskuksella on käynnissä WINDLIFE-hanke, jossa selvitetään tuulivoiman vaikutuksia metsäeläimiin. Hanke on käynnistynyt vuonna 2023 ja siinä kerätään tietoja eläinten liikkumisesta tuulivoima-alueilla ja niiden ympäristöissä.

Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoima-hankkeen metsästäjätapaaaminen ja ryhmähaastattelu

27.10.2023

4 Aineisto ja menetelmät

Metsästysseurojen jäsenten tietoja alueen riistakannoista ja havainnoista selvitetiin tilaisuuden alkupuolella osallistujille jaetulla vakioidulla kyselylomakkeella, minkä jälkeen lomakkeille täytetyistä tiedoista keskusteltiin yhteisesti ryhmähaastattelussa. Kasvokkaisen ryhmätapaamisen etuna on mahdollisuus tarkentaa keskustelun aikana esiin nousevia kysymyksiä ja saada siten kattavampi ja luotettavampi käsitys kohderyhmän havainnoista kuin tavanomaisella kyselyllä tai yksilöhaastatteluilla. Aiempien kokemusten perusteella myös vartuneemmat metsästäjät saadaan osallistumaan tapaamiseen ja lisäksi aluetta ja riistahavaintoja sekä riistan liikkumissuuntaa voidaan tarkastella myös kartalla samalla piirtäen.

Metsästäjätapaaamisessa saatuja tietoja voidaan hyödyntää jatkossa hankkeen suunnittelussa sekä riistalajistoon ja metsästyksen kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa. Tietoja voidaan myös käyttää vertailukohtana mahdollisissa tulevissa tuulivoimahankkeen rakentamisen jälkeisissä selvityksissä, joilla tarkaillaan riistakannan kehittymistä.

Kyselylomakkeen avulla ryhmähaastattelussa käytiin yhteisesti keskustellen läpi kolme pääteemaa: 1) hankealueen nykyinen käyttö metsästyksen ja riistanhoitoon 2) alueen nykyinen riistalajisto ja riistakannat sekä 3) arviot tuulivoimahankkeen vaikutuksista riistalajistoon ja metsästyksen.

Tapaamisessa osallistujien tarkasteltavana oli YVA-ohjelmavaiheen mukainen kartta hankealueesta (Kuva 1). YVA-selostusvaiheessa hankkeeseen mukaan otetusta aurinkovoima-alueesta ei tilaisuudessa käyty keskustelua.

Tapaamisessa saatujen tietojen lisäksi taustatietoina raportissa on hyödynnetty myös hankkeen YVA-ohjelmassa sekä siitä saaduissa lausunnoissa ja mielipiteissä esitettyjä tietoja metsästyksestä ja alueen riistalajistosta.

Ennen tapaamista otettiin yhteyttä Pyhäjärven ja Kärsämäen riistanhoitoyhdistyksiin hankealueella toimivien metsästysseurojen tietojen selvittämiseksi. Hankealueella toimivien metsästysseurojen yhteyshenkilöihin oltiin puhelimitse yhteydessä ja sovittiin tapaamisesta. Yhteyshenkilöiden kautta tilaisuuteen kutsuttiin mukaan 2–3 seuran avainhenkilöä (esim. hallituksen jäsentä) jokaisesta alueella toimivasta metsästysseurasta.

Riitamaa-Nurmesnevan hankkeen alueella toimii viisi metsästysseuraa: Kärsämaellä Kokkolan metsästysseura ry, Nurmesjärven metsästysseura ry,

Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoima-
hankkeen metsästäjätapaaaminen ja ryhmähaas-
tattelu

27.10.2023

Rannankylän metsästysseura ry ja Pyhäjärvellä Jokikylän metsästysseura ry ja Parkkiman metsästysseura ry. Lisäksi tapaamiseen oli kutsuttuna Haapajärveltä Haapajärven Pohjoinen metsästysseura ry, jonka metsästysalueet sijaitsevat hankealueen välittömässä läheisyydessä. Hankealueelle ei sijoitu valtion pienriista- tai hirvenmetsästysmaita (Määttä 5.9.2023, sähköposti).

Metsästäjätapaaamiseen osallistui kymmenen henkeä. Tapaamisessa oli osallistujia kaikista viidestä hankealueella toimivasta metsästysseurasta.

Hankealueella metsästävien seurojen jäsenmäärät ovat seuraavat:

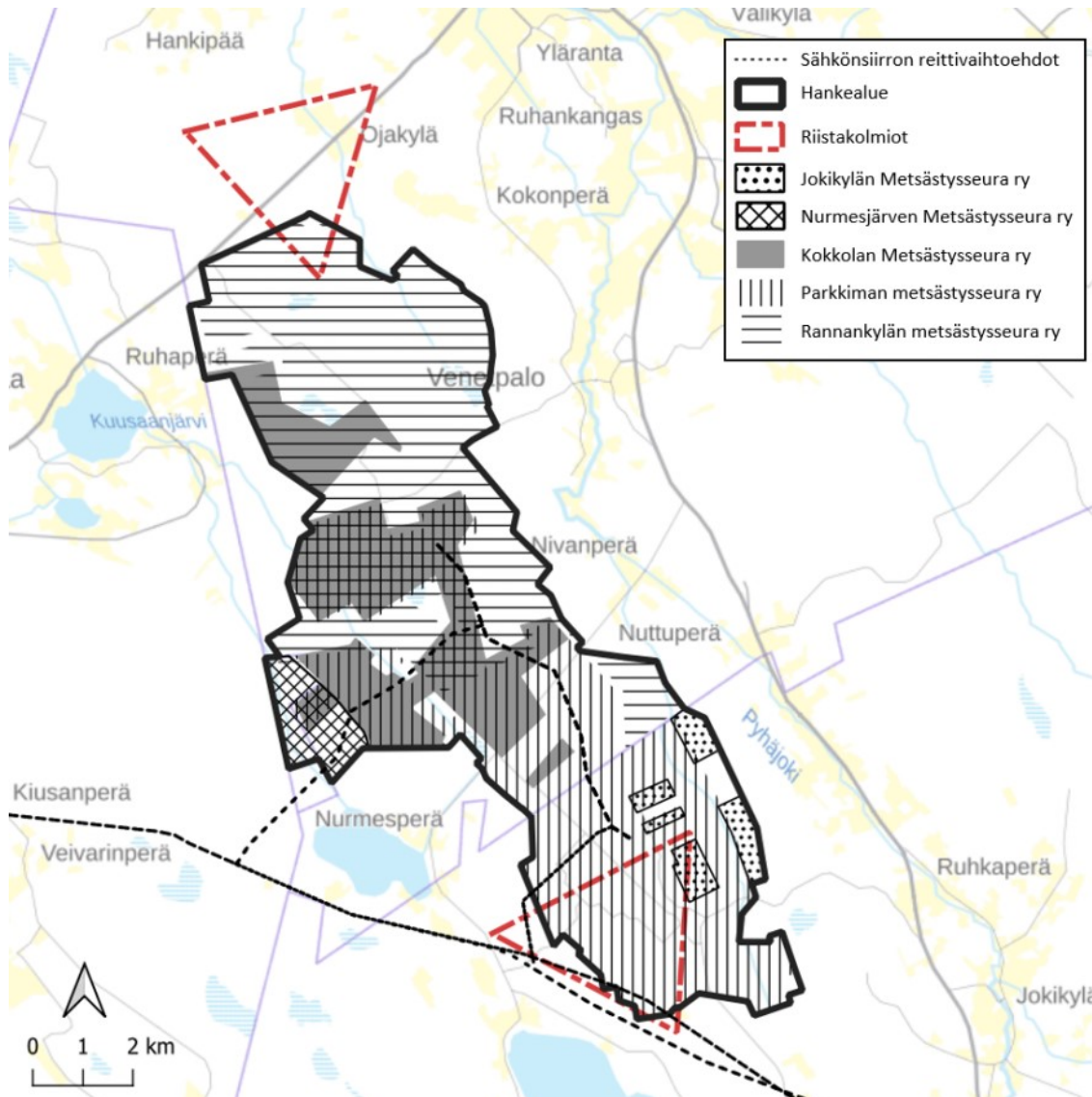
- Kokkolan metsästysseura ry: noin 238 jäsentä (joista noin 70 hankealueella metsästäviä)
- Nurmesjärven metsästysseura ry: noin 26 jäsentä
- Rannankylän metsästysseura ry: noin 350 jäsentä
- Jokikylän metsästysseura ry: noin 250 jäsentä
- Parkkiman metsästysseura ry: noin 164 jäsentä

Suurin osa hankealueesta on Parkkiman metsästysseuran, Kokkolan metsästysseuran ja Rannankylän metsästysseuran metsästysaluetta (Kuva 2). Hankealueella metsästävien seurojen alueet ovat osin erilaisia eri lajien osalta (esim. hirvi, pienriista ja suurpedot), ja alueet ovat myös osin päällekkäisiä eri seurojen kesken.

Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoima-
hankkeen metsästäjätapaaaminen ja ryhmähaas-
tattelu

27.10.2023

Kuva 2. Metsästysseurojen metsästysalueet Riitamaa-Nurmesnevan hankealueella. Eri seurojen alueet on merkitty karttapohjaan eri värein ja kuvioin. Kartta on piirretty metsästysseuroilta saatujen tietojen perusteella. Sähkösiirron osalta kartassa on esitetty YVA-selostusvaiheen mukaiset reittivaihtoehdot.

Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoima-
hankkeen metsästäjätapaaaminen ja ryhmähaas-
tattelu

27.10.2023

5 Tulokset

5.1 Tilaisuuden kulku

Ryhmähaastattelun alkupuolella keskusteltiin hankealueen nykyisestä käytöstä metsästykseseen ja riistanhoitoon sekä alueen nykyisestä riistalajistosta ja -kannoista. Tilaisuuden loppupuolella osallistujia pyydettiin arvioimaan tuulivoimahankkeen mahdollisia vaikutuksia riistalajistoon ja metsästykseseen.

5.2 Hankealueen nykyinen käyttö metsästykseseen ja riistanhoitoon

Hankealueella metsästetään monipuolisesti kaikkia riistalajeja. Alueen riistalajeina esiin nostettiin hirvi, pien- ja suurpedot kuten karhu, pienriista, metsäkanalinnut, jänis, vesilinnut, supi, minkki, kettu, ilves, majava, metsäpeura ja kauris. Karhun mainittiin olevan yleinen alueella (myös talvipesä). Pääasiallisina metsästysmuotoina mainittiin hirven- ja pienriistan metsästys. Metsästysmuotoina alueella ovat muun muassa ajo- ja kyttäysjahdit sekä koiran avulla metsästäminen. Alueella harjoitetaan myös koirien harjoitus- ja metsästyskoetoimintaa, esimerkiksi hirven- ja linnunhaukku- ja ajokokeita.

Osallistujien mukaan alue on aktiivisessa metsästyskäytössä ja metsästys on yleinen ja merkittävä harrastus paikkakunnalla. Paikallisten lisäksi myös ulkopaiikkakuntalaiset metsästävät alueella. Metsästyksen todettiin olevan suuri yhdistävä tekijä lähialueen asukkaiden, mökkeilijöiden ja alueelta jo poismuuttaneiden, mutta siellä vierailevien kesken. Aluetta pidetään hyvänä metsästykseseen.

Nurmesjärven metsästysseuran kämppä ja lahtivaja sijaitsevat hankealueella alueen länsiosassa Nurmesjärven pohjoispuolella. Kokkolan ja Parkkiman metsästysseurojen metsästysmajat sijaitsevat hankealueen läheisyydessä. Kokkolan metsästysseuran majaa käytetään paljon myös yöpymiseen (yöpymisvuorokausia arviolta noin 150/vuosi). Hankealueen pohjoisosassa sijaitsee myös Kärsämäen riistanhoitoyhdistyksen ampumarata.

Hirvitorneja on hankealueella arviolta noin 150. Riistanhoitoon liittyen alueella on myös muun muassa nuolukiviä, ruokintapaikkoja ja riistapeltoja. Hankealueella sijaitsee kaksi riistalaskentakolmiota (2067 ja 350).

Hankealueelle sijoittuvalla Nurmesnevan entisellä turvetuotantoalueella on nykyisin monipuolinen riistalajisto.

Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoima-
hankkeen metsästäjätapaminen ja ryhmähaas-
tattelu

27.10.2023

5.3 Alueen nykyinen riistalajisto ja riistakannat

5.3.1 Hirvieläimet

Alueella on vakiintunut, tällä hetkellä lievästi nouseva hirvikanta. Erityisesti Nurmesjärven alueella hirvikanta on erittäin vakiintunut.

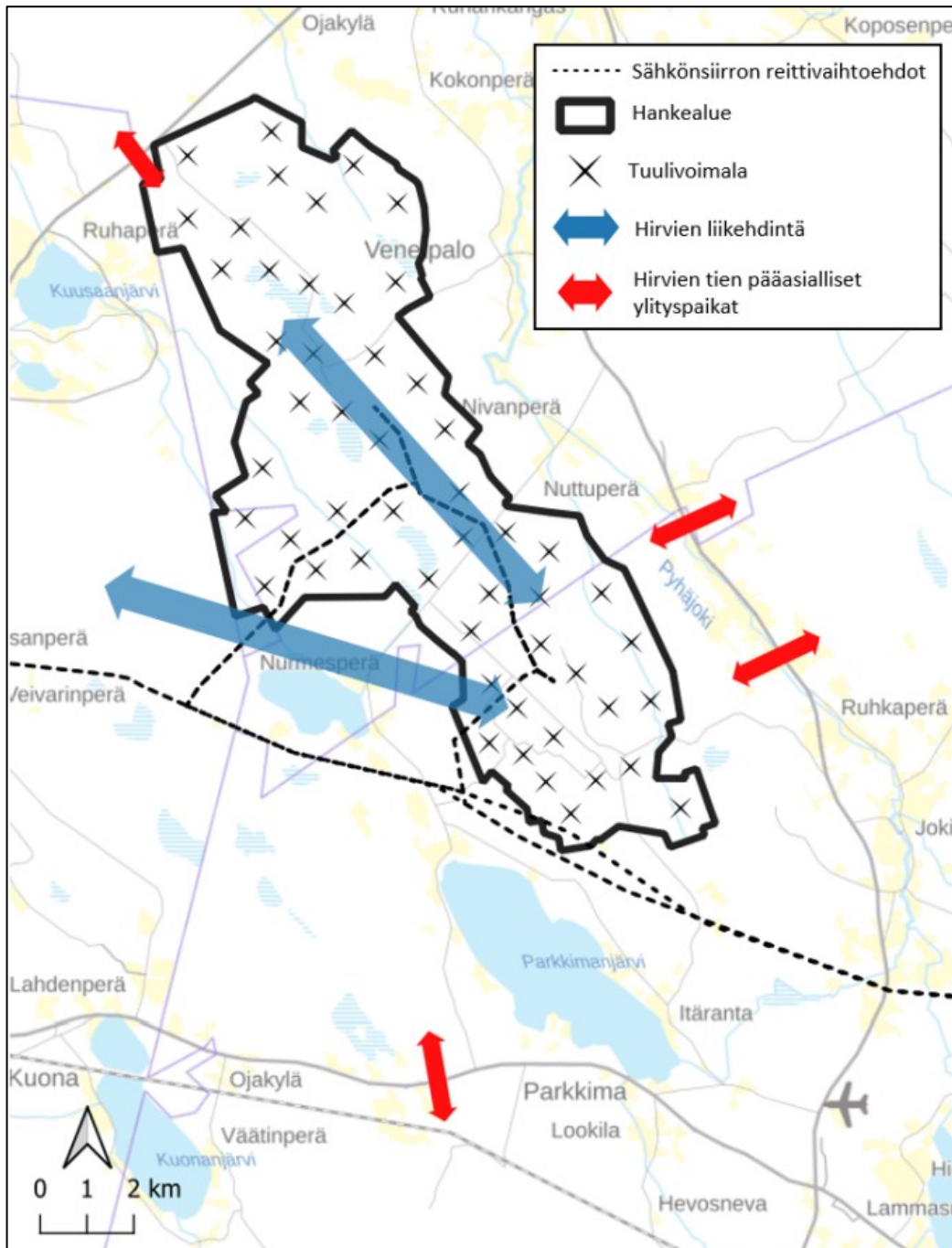
Hirvikanta on osallistujien mukaan riistaneuvoston asettamassa kannan koon haarukassa 2,6–3,1 hirveä / 1000 ha. Alue on Pyhäjärven voimakkaimpia hirvialueita ympäri vuoden. Alueella tehdään hirvenjälkihavaintoja säännöllisesti. Alueella on tehty hirviseurantaa myös lentämällä lähes joka vuosi 2000-luvun vaihteesta saakka.

Nurmesnevan aluetta hirvet käyttävät talvehtimiseen. Hirviä saapuu alueelle erityisesti rannikolta.

Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen metsästäjätapaaminen ja ryhmähaastattelu

27.10.2023

Kuva 3. Hirviä saapuu alueelle talvehtimaan erityisesti rannikolta. Kevät- ja syysliikkeen pääasiallisia suuntia on kuvattu kartassa sinisillä nuolilla. Punaisilla nuolilla on kuvattu hirvien usein käyttämiä teiden ylityspaikkoja. Kartta on piirretty metsästäjien esittämiin tietoihin ja karttamerkintöihin pohjautuen. Sähkönsiirron osalta kartassa on esitetty YVA-selostusvaiheen mukaiset reittivaihtoehdot.

Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen metsästäjätapaminen ja ryhmähaastattelu

27.10.2023

5.3.2 Metsäkanalinnut

Metsäkanalintujen tämänhetkinen kanta on kohtuullinen ja varsin vakaa. Metsäkanalintujen määrät noudattavat alueellista kannanvaihtelua. Osallistujien kertoman mukaan riistakolmiolaskentojen perusteella kantaa voidaan pitää keskimääräisenä. Esiintyminen on osin laikukasta eli paikoin metsäkanalintuja voi olla runsaasti ja paikoin ei lainkaan.

Osallistujien mukaan alueella on hyviä metsäkanalintumaastoja. Alueella todettiin sijaitsevan erinomaisia teerenmetsästysalueita, ja teeriä olevan kohtuullisesti. Alue on myös metsojen soidinaluetta, ja metsoja on alueella jonkin verran. Hirvien lentolaskentojen yhteydessä on havainnointu myös metsäkanalintuja, ja esimerkiksi vuonna 2022 tehdyn lennon yhteydessä tehtiin havainnointoja teeriparvista. Nurmesnevan alueelle kerääntyy syksyisin isoja metsäkanalintuparvia.

5.3.3 Muut riistalajit

Eriyisesti jäniskanta hankealueella on runsas. Samoin vesilintuja on alueella syksyisin runsaasti, ja myös majavat viihtyvät alueella. Suurpetokannan arvioitiin runsastuvan. Karhuja tavataan alueella säännöllisesti ja alueella on myös minkkejä, kettuja ja ilveksiä.

Alueella on tavattu myös metsäpeuroja, pääosin vaellusaikana, jolloin ne vaeltavat kesä- ja talvilaidunalueiden välillä (Kainuusta Perhon suuntaan ja takaisin kulkevia laumoja). Joistakin yksittäisistä metsäpeurayksilöistä on riistakamerakuvia myös kesäajalta. Kevättalvella on tehty myös jälkihavainto metsäpeurasta, ja muutama vuosi sitten yksi osallistuja on tehnyt havainnon metsäpeuran vasasta.

5.4 Arviot tuulivoimahankkeen vaikutuksista riistalajistoon ja metsästykseseen

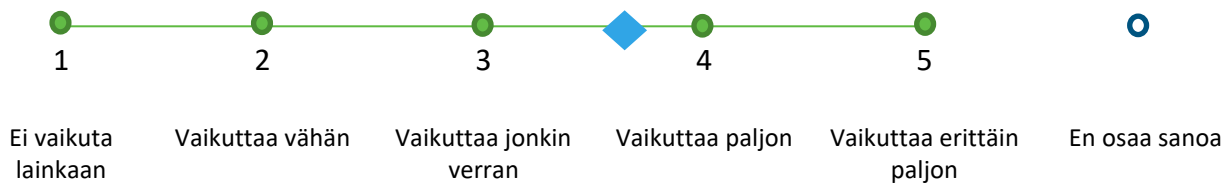
Ryhmähaastattelun jälkimmäisessä osassa keskusteltiin osallistujien omiin kokemuksiin perustuvia arvioita ja näkemyksiä siitä, miten tuulivoimalat voivat vaikuttaa hankealueen riistalajistoon ja metsästykseseen. Vaikutuksia ja vaikutuksen suuntaa (heikentävä - vahvistava) pyydettiin arvioimaan vakioidun kyselylomakkeen avulla. Lisäksi vaikutuksia kuvailtiin vapaamuotoisesti ja yhdessä keskustellen.

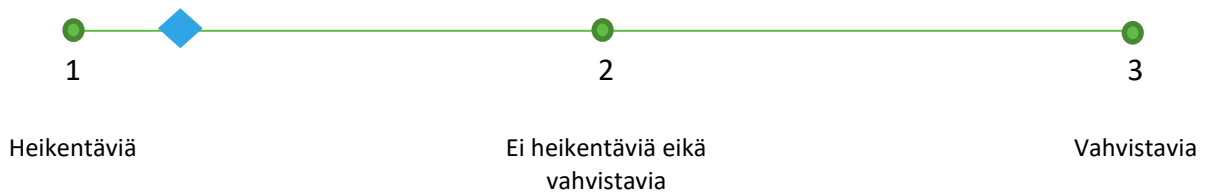
Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoima-
hankkeen metsästäjätapaminen ja ryhmähaas-
tattelu

27.10.2023

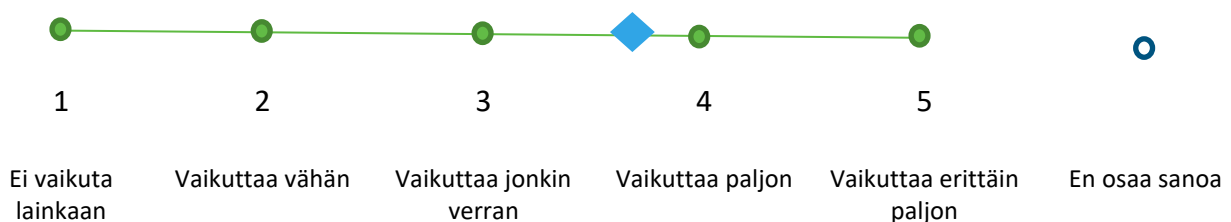
Seuraavassa on esitetty lomakkeisiin kirjattujen vaikutusarviointien keskiarvot (Kuva 4 - Kuva 7). Tilaisuuteen osallistui kymmenen henkilöä, joista muutamia täyttivät vastauslomakkeen yhdessä ja osa taas täytti yhden lomakkeen per metsästysseura ja näin ollen vastauksia saatiin kahdeksan kappaletta. Vastaukset edustavat lukumääräisesti pientä osaa kaikista Riitamaa-Nurmesnevan hankealueen metsästäjistä ja ovat suuntaa antavia.

Kuva 4. Kysymys: Miten paljon arvioit tuulivoimaloiden vaikuttavan alueen riistalajistoon? Vastauksien keskiarvo 3,8 (n=8)

Kuva 5. Kysymys: Millaisia mahdolliset vaikutukset alueen riistalajistoon ovat? Vastauksien keskiarvo 1,2 (n=8)

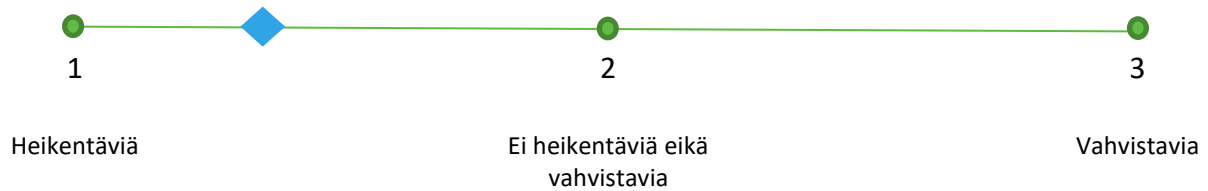

Kuva 6. Kysymys: Vaikuttavatko tuulivoimalat mielestäsi alueen käyttöön metsästysmaana tai alueen riistanhoidollisiin toimenpiteisiin? Vastauksien keskiarvo 3,8 (n=8)

Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen metsästäjätapaaaminen ja ryhmähaastattelu

27.10.2023

Kuva 7. Kysymys: Millaisia mahdolliset vaikutukset ovat? Vastauksien keskiarvo 1,3 (n=8)

Tilaisuudessa keskusteltiin siitä, että metsästäjien ja metsästysseuroille maataan vuokraavien maanomistajien joukossa on hankkeeseen eri tavoin suhtautuvia. Ryhmähaastatteluun osallistuneista osa korostikin, että metsästysseuran he eivät halua ottaa kantaa hankkeeseen. Näin ollen keskustelussa esiin nostetut asiat on tuotu metsästäjän ja ehkä maanomistajan näkökulmalla, ei seuran kannanottona.

Haastatteluun osallistuneet arvelivat, että vaikutukset riistalajistoon ja riistakantoihin ovat todennäköisesti suurimmillaan rakentamisaikana. Erityisesti lajien lisääntymiseen rakentamisajan arvioitiin vaikuttavan haitallisesti. Keskeisenä pidettiin sitä, löytyykö eläimille väistöalueita, jonne ne voivat rakentamisajaksi siirtyä, kun alueella on vireillä useita muitakin tuulivoimahankkeita. Rakentamisella nähtiin olevan vaikutuksia myös riistan luontaisiin kulkureitteihin.

Osallistujat myös pohtivat, palaavatko eläimet takaisin rakentamisajan jälkeen vai siirtyvätkö ne pysyvästi muualle. Suurten yhtenäisten metsäalueiden pirstaloitumisen arveltiin myös vaikuttavan siten, että osa lajeista voi siirtyä kokonaan pois alueelta. Osallistujat pitivät tärkeänä, että tuulivoimaloiden vaikutuksista riistaeläimiin saataisiin kokemuksia ja tietoa esimerkiksi Kalajoen ja Raahen alueilta, joissa voimaloita jo on paljon.

Voimaloiden toiminnan aikaisten vaikutusten arviointi koettiin vaikeaksi. Voimaloiden arvioitiin katkaisevan hirvien käyttämiä vakiintuneita siirtymäreittejä. Tuulivoimaloiden äänen ja välkkeen arveltiin karkottavan lintuja. Voimaloiden lapoihin törmäämistä ei pidetty metsäkanalintujen kannalta suurena riskinä, koska metsäkanalintujen lentokorkeus on matala. Jäniksen todettiin olevan lajina varsin sopeutuva. Metsäpeuran osalta esille nousi erityisesti vasomisaikaisen häiriöiden haitallisuus.

Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen metsästäjätapaaaminen ja ryhmähaastattelu

27.10.2023

Ryhmähaastattelun loppupuolella keskusteltiin tuulivoimaloiden vaikutuksista alueen käyttöön metsästyksena ja alueen riistanhoidollisiin toimenpiteisiin. Hankkeen arviointiin vaikuttavan metsästyksen ja metsästyskokemukseen monin tavoin. Keskeisenä pidettiin mahdollisia metsästyksen tulevia rajoituksia tai kieltoja. Osallistujat näkivät myös, että alueen pirstaloituminen, erämaatunnelman katoaminen ja melu vaikuttavat haitallisesti metsästyks- ja luontokokemukseen. Alueen luonteen nähtiin muuttuvan metsämaaisesta teollisuusalueeksi. Voimaloiden ja sähkönsiirtoreittien todettiin myös konkreettisesti pienentävän käytettävissä olevia metsästysalueita.

Metsästäjät pitivät huomionarvoisena sitä, että myös muita tuulivoimahankkeita on suunnitteilla heidän seurojensa metsästysalueille. Nämä suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet sähkönsiirtoineen tulisivat kattamaan kokonaisuudessaan huomattavan osan metsästyseurojen metsästysalueista, minkä vuoksi yhteisvaikutusten tarkastelu koettiin tärkeäksi.

Myönteisenä vaikutuksena koettiin tiestön parantuminen. Toisaalta arvioitiin, että teiden lisääntyminen ja niiden leveyden kasvaminen myös muuttaa alueen luonnetta ja lisää häiriötä riistaeläimille kulkijoiden (esimerkiksi marjanpoimijoiden) määrän kasvaessa.

Keskeisimpinä vaikutuksina osallistujat pitivät häiriön lisääntymistä, yhteisvaikutuksia, alueen pirstaloitumista ja sen vaikutuksia riistakantoihin, metsästysalueiden pienenemistä sekä metsästyskokemuksen heikkenemistä. Toisaalta tilaisuudessa myös keskusteltiin, että ihmisen ja riistolajiston on mahdollista sopeutua monenlaisiin muutoksiin.

Tapaamisen lopussa keskusteltiin myös siitä, kuinka hankkeesta metsästyseuroille ja riistolajistolle aiheutuvia haittoja voisi mahdollisesti pienentää. Metsästyseurat pohtivat keinoja, kuinka tuulivoimayhtiö voisi kompensoida haittoja esimerkiksi mahdollistamalla tai toteuttamalla konkreettisia riistanhoidollisia toimenpiteitä. Riistapellot nousivat tästä esiin konkreettisena keinona.

Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoima-
hankkeen metsästäjätapaminen ja ryhmähaas-
tattelu

27.10.2023

6 Yhteenveto

Riitamaa-Nurmesnevan hankealueella toimii viisi eri metsästysseuraa, joista kolme Kärämäen puolella ja kaksi Pyhäjärven puolella. Alue on aktiivisessa metsästyskäytössä. Hankealueella metsästetään monipuolisesti kaikkia riistalajeja. Pääasiallisina metsästysmuotoina mainittiin hirven- ja pienriistan metsästys.

Merkittävimminä vaikutuksina haastatellut nostivat esiin tuulivoimatuotannon aiheuttaman häiriön lisääntymisen vaikutukset riistakantoihin, metsästysalueiden pirstaloitumisen ja pienentymisen, metsästyskokemuksen heikkenemisen sekä yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa.

Suomessa on toistaiseksi vähän tutkittua kokemukseen pohjaavaa tietoa tuulivoimaloiden vaikutuksista riistakantoihin ja metsästyskokemukseen. Kiinnostus asiaa kohtaan nousee uusien tuulivoimahankkeiden myötä. Aihepiiristä on käytettävissä muutamia, pääasiassa ulkomailla tehtyjä tutkimuksia, ja Luonnonvarakeskus on käynnistänyt myös tutkimushankkeen asian ympärille.

Toteutuneiden tuulivoimahankkeiden vaikutuksista riistalajistoon ja metsästykseseen on tärkeä saada lisää tietoa. Lisäksi vaikutuksia on tarpeen seurata YVA-menettelyn ja hankkeen toteutumisen jälkeen. Olemassa olevia selvityksiä sekä tässä raportissa koottua metsästysseurojen paikallistietoa hyödynnetään Riitamaa-Nurmesnevan hankkeen YVA-selostuksessa arvioitaessa hankkeen vaikutuksia riistalajistoon ja metsästykseseen.

Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen metsästäjätapaaminen ja ryhmähaastattelu

27.10.2023

7 Lähteet

Berger, J. 2007. Fear, human shields and the redistribution of prey and predators in protected areas. *Biology Letters* 3:620–623.

Coppes, J., Braunisch, V., Bollmann, K. et al. 2020. The impact of wind energy facilities on grouse: a systematic review. *J Ornithol* 161, 1–15.

George, S.L. & Crooks, K.R. 2006. Recreation and large mammal activity in an urban nature re-serve. *Biological Conservation* 133:107–117.

Grandin T. 1997. Assessment of stress during handling and transport. *Journal of Animal Science* 75:249–257

Helldin, J.O; Jung, J.; Neumann, W.; Olsson, M.; Skarin, A. & Widemo, F. 2012. The impacts of wind power on terrestrial mammals - A synthesis. Report 6510, Swedish Environmental Protection Agency. <https://www.naturvardsverket.se/globalassets/media/publikationer-pdf/ovriga-pub/vindval/978-91-620-6510-2.pdf>

Kokkolan metsästysseura ry 2022. Kokkolan metsästysseura ry:n lausunto Riitamaa-Nurmesnevan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten

Łopucki, R., Klich, D. & Gielarek, S. 2017. Do terrestrial animals avoid areas close to turbines in functioning wind farms in agricultural landscapes? *Environ Monit Assess* 189, 343.

Määttä, Jyrki. Metsähallitus 2023. Sähköposti 5.9.2023, aihe: valtion metsästysmaat Riitamaa-Nurmesnevan alueella.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, 2023. Yhteysviranomaisen lausunto Riitamaa-Nurmesnevan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Reimers E. & Colman J.E. 2006. Reindeer and caribou (*Rangifer tarandus*) response towards human activities. *Rangifer* 26:55–71.

Sitowise Oy 2022. Riitamaa-Nurmesnevan tuulivoimahanke, ympäristövaikutusten arviointiohjelma.

Stankowich, T. 2008. Ungulate flight responses to human disturbance: A review and meta-analysis. *Biological Conservation* 141:2159–2173.

